

Informatív

információk a PTE EKTK IOO tájékoztatóinak
szakirodalmi szemle

2022/március-április

III./3-4.sz.

TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁS

KÖNYVTÁR- ÉS INFORMÁCIÓTUDOMÁNYI SZAKFOLYÓIRAT

69. évf. 2. szám (2022) <https://tmt.omikk.bme.hu>

Polyák Dávid: Képregények a könyvtárban

Könyvtárosként gondoltunk-e már arra, hogy a képregényeknek lehet-e kiemelt helye és szerepe a közgyűjtemények polcain? Lehetséges-e alternatív megoldásokhoz folyamodni, hogy e gazdag médiumot ne csak a gyermekirodalom egy szűkebb részegységéként szolgáltatassák a könyvtárak? Egyáltalán felmerült-e már a gondolat, hogy a képregények önálló gyűjteményt, vagy akár egy napon önálló szakkönyvtárat képezzenek?

Bővebben: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/13148/14841>

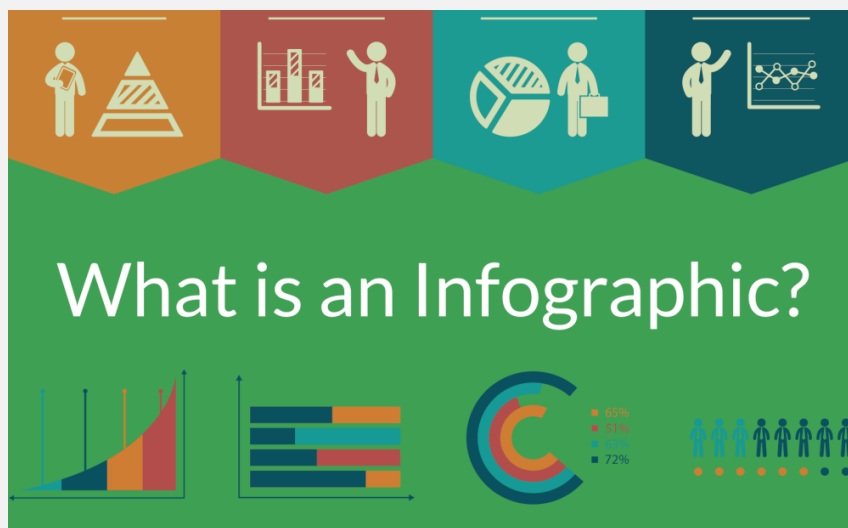
Kulcsszavak: képregény, dokumentumgyűjtemény, könyvtár, könyvtári feldolgozás

69. évf. 2. szám (2022) <https://tmt.omikk.bme.hu>

Baratiné Sipos Lilla Kinga: Az infografika mint az információközvetítés speciális formája

Az ember veleszületett sajátossága a vizualitás, a látás útján gyűjtött tapasztalatok maradandó rögzítése, és ebből fakadóan a vizuális önkifejezés „kényszere”. A cikk központi tárgya az infografika, mint a minket körülvevő világ egyik szembetűnő, divatos, emellett, mondhatjuk, izgalmas jelensége, amely mindig újnak hat, mégis kultúránk kezdetétől velünk él.

Mivel mindig is az információ, illetve annak több szempontú feldolgozása, kezelése volt a könyvtárak ténykedésének legfőbb tárgya, ezért az összes olyan jelenséggel szóba kell állniuk, ami bármely szempontból forradalminak tekinthető és a fejlődést szolgálhatja. Ezek után pedig már kézenfekvő feltenni a következő kérdéseket:

Mennyire vehetik hasznát az infografikának maguk a könyvtárak? Milyen célok érdekében alkalmazhatják sokoldalú tevékenységük során?

Bővebben: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/13146/14840>

Kulcsszavak: vizuális dokumentum, könyvtár, kulturális szolgáltatás

69. évf. 3. szám (2022) <https://tmt.omikk.bme.hu>

Koltay Tibor: Digitális bölcsészet a könyvtárban: elvek és projektek

Hazai folyóiratokban és különösen a TMT hasábjain számos tanulmány jelent már meg a digitális bölcsészethez kötődő könyvtári témákról, így természetét már sokan ismerhetik. Mindazonáltal érdemes leszögeznünk, hogy ez a tudományág nemcsak olyan tevékenységek és projektek köre, amelyek a digitális technológiáknak a humántudományi kutatásokban való felhasználásával kapcsolatosak. Sokan ugyanis ennél többnek látják, ezért joggal tekintenek rá, mint együttműködésen alapuló, új formájú, több tudományterületet érintő kutatási, oktatási és publikációs tevékenységrendszerre, amely intézményi háttérrel biztosít ahhoz, hogy – a könyvtárak és a könyvtárosok bevonásával – ezek a célok megvalósuljanak

Bővebben: <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/13143/14846>

Kulcsszavak: digitális bölcsészet, információs műveltség, könyvtártudomány, információtudomány

Könyv, Könyvtár, Könyvtáros

30. évf. 10. Szám (2021) <http://ojs.elte.hu/3k>

Ilácsa Szabina: „Olyan jó vagyok, mint te”: a szakértelem halála és az entitásmenedzsment az internet korában

Ma már közhelynek számít az a megállapítás, hogy az interneten minden megtalálható. Ami pedig nem, az sok ember számára nem is létezik. Világossá vált tehát, hogy a könyvtáraknak is jelen kell lenniük az interneten, és ennek a kíváncsúnak eleget is tettek. Az interneten elérhető tartalmak robbanásszerű növekedése azonban egy újabb helyzetet teremtett, aminek ismételt meg kell felelnünk. A web 2.0 lehetővé tette az egyszeri internethasználó számára is, hogy tartalmat állítson elő és publikálja azt a weben. Nincs semmiféle szűrő vagy ellenőrzés, csupán csak a technológiát kell tudni használni. A közösségi média elterjedése pedig az információmegosztást alakította át radikálisan. Az internet gyökeresen változtatta meg azt, ahogyan informálódunk. Ez a változás viszont nem hozta el a vágyott információs Kánaánt, sőt a kialakult helyzet inkább disztópikus. [...] A könyvtárak, vagy legalábbis a tájékoztató szolgálatuk és a szakirodalmi szekciójuk valaha az első szűrő szerepét játszotta, ami csökkentette az [információs] piac zaját. [...] A könyvtárak által régebben betöltött szerepre tehát nagyobb szükség lenne, mint valaha, a szakma azonban még nem találta meg a módját, hogy a megváltozott környezetre át tudja értelmezni a feladatát.

Bővebben: <http://ojs.elte.hu/3k/article/view/3694/3379>

Kulcsszavak: tájékoztatás, olvasószolgálat, internet, információ

2022/9., márc. 2. <http://www.kithirlevel.hu/index.php>

Egy katalógus - több gyűjtemény - Evangélikus Integrált Katalógus

Az Evangélikus Integrált Katalógus 2021-től a Liberty rendszeren fut. Cél, hogy a megújult katalógusban egyszerre lehessen keresni a magyar evangélikus gyűjteményi tartalom egészét, így az egyetemi könyvtár fizikai állománya mellett az:

- Evangélikus Országos Gyűjtemény
- Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjtemény dokumentumai
- az eddig külön oldalakon működő Magyar Evangélikus Bibliográfia (MEB)
- a Magyar Evangélikus Digitális Tár (MEDIT) anyagait.

Bővebben: [http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=egy_katalogus - tobb_gyujtemeny -
_evangelikus_integralt_katalogus](http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=egy_katalogus_-_tobb_gyujtemeny_-_evangelikus_integralt_katalogus)

Kulcsszavak: katalógus, evangélikus gyűjtemény, tájékoztatás

2022/11., márc. 16. <http://www.kithirlevel.hu/index.php>

A mai használók nehéznek találják a keresést a katalógusban - újuljon hát meg a katalógus!

Az adatbázisokban folytatott keresések nehézkesek, a találati halmazoktól mindig vissza kell térnünk a tökéletesnek szánt keresőkérdés pontosításához. A minket körülvevő digitális információs környezetben azonban már szinte korlátlan lehetőségek állnak rendelkezésre az információs szervezés terén, emellett már nem egyoldalú befogadói vagyunk az információnak, hanem a létrehozói is. A cikk szerzője amellet érvel, hogy a könyvtárakban is szükség van a paradigmaváltásra, egyfelől azért, mert az információs műveltségi felmérések tanúsága szerint az egyetemi hallgatóknak gondot okoz a kutatás megkezdése, és nem igazán tudják használni az információs rendszereket, sok hallgató pedig túlbecsüli információs műveltségi készségeit.

Másfelől a kognitív tudományok már igazolták, hogy az emberi gondolkodás alapvetően asszociatív, a tanulás során pedig azokat az ismereteket tudjuk megjegyezni az új információk közül, melyekkel kapcsolatokat tudunk kialakítani, és amelyeket mintázatba illesztve személyes jelentéssel vagyunk képesek felruházni. Olyan rendszerekre van tehát szükség, amelyek nem korlátozzák az információk közötti kapcsolatteremtést, hanem interakcióba lépnek a felhasználóval, elősegítve az új tudás létrejöttét.

Bővebben:

[http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=a_mai_hasznalok_neheznek_talaljak_a_keresest_a_katalogusban -
_ujuljon_hat_meg_a_katalogus](http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=a_mai_hasznalok_neheznek_talaljak_a_keresest_a_katalogusban_-_ujuljon_hat_meg_a_katalogus)

Kulcsszavak: katalógus, adatbázis, információkeresés

Oktató tanítsa a könyvtárhasználatot, ne könyvtáros - tapasztalatok

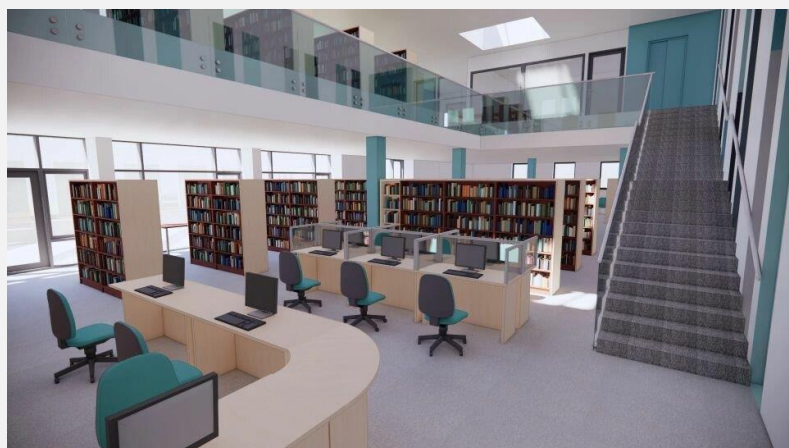
A legtöbb felsőoktatási intézményben az információs műveltség oktatása általában a könyvtárosok, nem pedig a különböző szakok oktatóinak hatáskörébe tartozik. Egyre több kutatás jelzi azonban, hogy a hallgatók akkor tudják az információs műveltségi készségeket elsajátítani, ha azokat egy konkrét tudományág keretében tanítják nekik. Ez pedig feltételezi a tantárgyi oktatók részvételét. A New York városában működő Guttman Közösségi Főiskola könyvtárosai arra vállalkoztak, hogy felkészítsék az oktatókat az információs műveltség integrált oktatására.

Pályázati támogatással, egy esettanulmány keretében azt vizsgálták, hogy az oktatók és a könyvtárosok hogyan hozhatnák létre a közös információs műveltségi oktatás kultúráját a főiskolán. Arra kívántak választ kapni, hogy miként változtatja meg a feladatok megosztása az oktató könyvtáros szerepét, hozzájárul-e ez a megosztás az információs műveltség jobb tantervi integrációjához, és milyen mértékben befolyásolja a hallgatók készség szintjét.

Bővebben: http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=oktato_tanitsa_a_konyvtarhasznalatot_ne_konyvtaros_-_tapasztalatok

Kulcsszavak: oktatás, kutatás, képzés

Tudásközpont és könyvtár lesz Tatán - eleve coworking irodával együtt építik

Mintegy nettó 899 millió forintos beruházással gazdagodik új közösségi térrel a város. Az Ady Endre úton található egykori tiszti klub épülete ad majd otthont a Magyary Zoltán Tudásközpontnak, illetve az új városi könyvtárnak, miután jelentős felújításon esik át. Az új központ hasznos alapterülete összesen 1631 négyzetméter lesz.

A beruházás során a tóvárosi helyszínen két funkciót alakítanak ki: ezekből az első az Ady Endre út földszintjén található utcafronti részen

egy kávézó, illetve coworking tér lesz, ahol - ahogy korábban beszámoltunk róla - a fogyasztótér mellett raktár és személyzeti szociális blokk is helyet kap.

A projekt másik eleme az új, gyermekeket és felnőtteket ellátó funkciókkal is rendelkező könyvtár kialakítása: akadálymentes, kétszintes területet adnak majd át az olvasók rendelkezésére.

Bővebben:

http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=tudaskozpont_es_konyvtar_lesz_tatan_-_eleve_coworking_irodaval_egyutt_epitik

Kulcsszavak: könyvtári tér, tudásközpont, közösségi iroda

Könyvtári kis színes

Enjoy
the
little
things

Átadták a Klebelsberg-kastély könyvtárát

A Klebelsberg-kastélyt 1948 végén államosították, veszélybe került a könyvtár, ezért az özvegy az OSZK-tól a könyvek mielőbbi elszállítását kérte. A múzeum azonban helyhiányra hivatkozva lemondott az ajándékról, ezért a Magyar Tudományos Akadémiának ajánlotta fel Botka Sarolta. Közben az OSZK mégis csak talált helyet a könyveknek, de mire a már kilakoltatott özvegy a megbeszélrt időben kiment, az ajtó fel volt törve, s a könyveket teher-autóra dobálva már elvitték. – Mi történt a könyvekkel?

Bővebben: <https://www.magyarhirlap.hu/kultura/20220328-atadtak-a-klebelsberg-kastely-konyvtarat>

Passzívház a freiburgi egyetem könyvtára, és kölcsönözhető a prézens állomány is

Az új könyvtárépület passzívházként épült meg (hővisszanyerő rendszerrel, többretegű ablakokkal, szálerősítésű betonburkolattal stb.), de gondot fordítottak a kert és a tető zöldítésére is. Már az építkezés elején megalakult az összes érdekelt fél képviselőiből álló munkabizottság, amely végigkísérte a munkát. A hallgatókat is bevonó tervezés során az a központi könyvtárban már bevezetett újító szemlélet érvényesült, mely szerint a csendes, elmélyült tanulásra alkalmas zónák mellett kreatív és

kommunikatív tanulási, kutatási terekre - open spaces - is szükség van a könyvtárban. A könyvtár szolgáltatáskonceptiójában kezdettől fogva az szerepelt, hogy a prézens állományt kölcsönözhetővé teszik; ez többletfeladatokkal járt, illetve a több olvasóhely létesítése miatt apasztani is kellett az állományt, két alkalommal is. Szintén a helyfelszabadítást szolgálta a mozgatható állványokból álló tömör raktározás kialakítása az alagsorban, 1067 polcfolyóméteren.

Bővebben:

http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=passzivhaz_a_freiburgi_egyetem_konyvtara_es_kolcsonozheto_a_prezens_allomany_is

Adatbázis ajánló

Adatbázisok használata a covid zárvatartás idején

A fenti témában készült nemrég egy Kávészünet előadás, amihez egy kis kedvcsinálót olvashattok a továbbiakban.

A 2020-as és '21-es zárvatartási periódus alatt az egyetemi olvasóknak azt ajánlottuk, hogy használják az online adatbázisokat. Abban az időszakban megnövekedett érdeklődést tapasztaltunk az adatbázis-elérési és -használati témákkal kapcsolatban, ezért felötlött a kérdés, hogy vajon a használati adatok milyen mértékben tükrözik a megnövekedett igényeket.

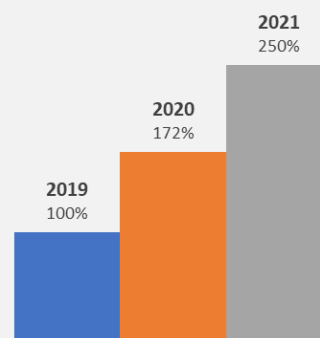
Két kérdés fogalmazódott meg:

1. Az adatbázis-használati statisztikák magasabbak voltak-e 2020-21-ben, mint korábban?
2. Ha igen, akkor a covid bezárások alatt/miatt voltak-e magasabbak?

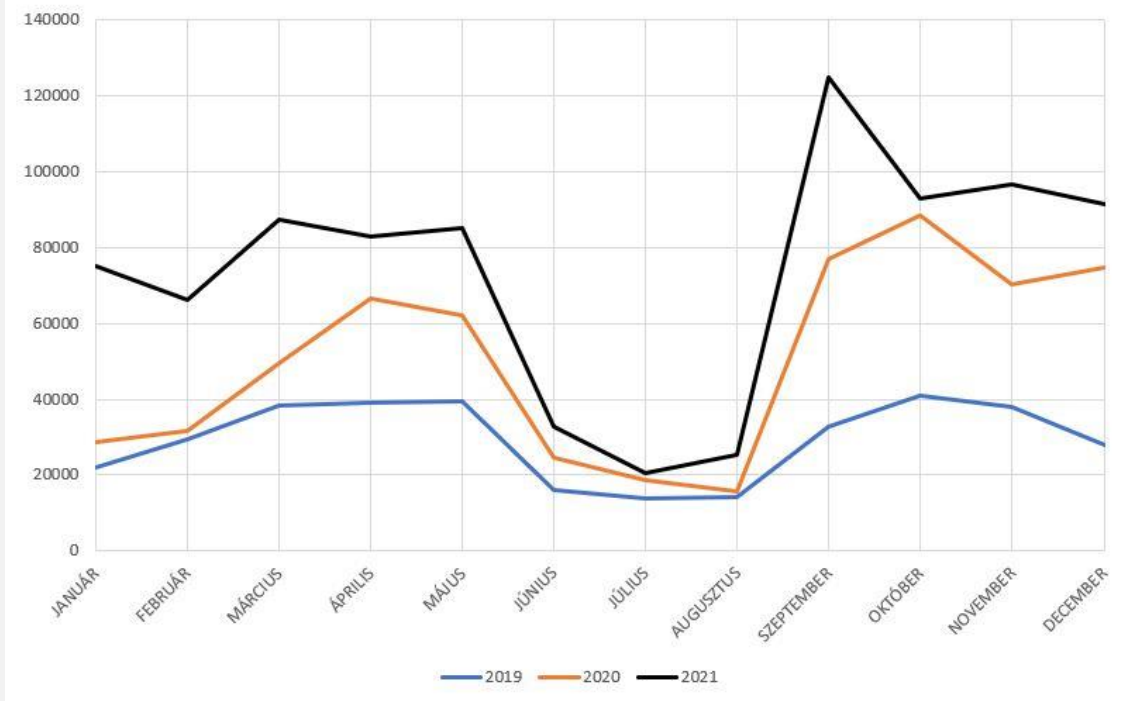
Ezek megválaszolásához először rendszerezni és válogatni kellett a rendelkezésre álló adatokat, majd ezután lehetett elvégezni az összehasonlításokat.

Az első kérdésre a válasz igen volt, az adatbázisok összesített használata évről évre túllépte az előző évit. Mivel azonban ez egy általános tendencia, ami a covid előtti éveket is jellemezte, ezért szükséges volt annak közelebbi vizsgálatára, hogy felfedezhető-e összefüggés a könyvtári zárvatartás és a használati számok megugrása között. Ezt havi bontású statisztikák segítségével elemeztem.

Éves összesítés

Összkép 2019-2021:

Itt már megosztóbb eredmények születtek: igaz, hogy a március-májusi időszakban, amikor mindkét évben zárva volt a könyvtár, kimagasló volt az adatbázis-használat, viszont ezek a hónapok a járvány előtt is „csúcsidőszaknak” számítottak. Amit talán nagyobb biztonsággal lehet a pandémia „számlájára írni”, az 2020. decembere és 2021. januárja közötti megnövekedett használat, ugyanis a korábbi években ezekre a hónapokra nem volt jellemző az akkor mért használathoz hasonló nagyság. Érdekes még megfigyelni, hogy a lezárásokat követően, azoktól függetlenül 2021. szeptemberében milyen kiugró volt az adatbázis-használat mértéke, és október helyett hogyan helyeződött át erre a hónapra az őszi félév csúcspontja.

A teljes, 20 perces előadás [megnézhető itt.](#)

Informatív

– szakirodalmi szemle –

Kiadó: PTE EK TK Információs és Olvasószolgálati Osztály

Szerkesztők: Auth-Csörge Ágnes, Bedő Márta, Répás Anna

Felelős kiadó: Szeberényi Gábor főigazgató

